

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Van Schools tot Scriptie : een colloquium over universitair taalvaardigheidsonderwijs

Smakman, Dick

Citation

Smakman, D. (2012). Van Schools tot Scriptie : een colloquium over universitair taalvaardigheidsonderwijs. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/22034>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License:

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/22034>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Van Schools tot Scriptie.

Een colloquium over universitair taalvaardigheidsonderwijs

Dick Smakman

1. Het colloquium

Op 8 en 9 juni 2012 organiseerde de Sectie Taalvaardigheid van de Opleiding Engelse Taal en Cultuur van de Universiteit Leiden een colloquium over de rol van het universitair taalvaardigheidsonderwijs in Nederland en Vlaanderen. Dit colloquium bracht docenten in het universitair talenonderwijs samen, als wel belanghebbenden en belangstellenden, om van gedachten te wisselen over de rol van dit vakgebied binnen de universiteit. Het colloquium werd gesteund door het Leiden University Centre for Linguistics (LUCL).

Meer dan tien vreemde talen waren vertegenwoordigd. Ongeveer een derde van de presentatoren heeft zijn of haar lezing omgezet in een artikel, en deze zijn in deze colloquiumbundel te vinden.

2. Thematiek

De bijdragen van de deelnemers richtten zich op de vraag: “Wat zijn de grenzen van het universitair taalvaardigheidsonderwijs?”. Voorbeelden van specifieke vragen die beantwoord werden waren:

- Is taalvaardigheid een ondersteunend vak of een discipline op zich?
- Moet taalvaardigheidsonderwijs in de latere studiejaren grenzen aan, of gelijk zijn aan, taalkunde?
- Is universitair talenonderwijs intrinsiek anders dan niet-universitair talenonderwijs?
- Zijn er typisch universitaire lesmethoden of onderwijstools voor taalvaardigheid?
- Moet gestimuleerd worden dat taalvaardigheid docenten onderzoeksinteresses ontwikkelen?
- Dient taalvaardigheidsonderwijs analytisch te zijn of wordt slechts een vaardigheid aangeleerd?
- Hoe staat het met het overleg en de samenwerking met HBO's, middelbare scholen en met bedrijven en instellingen?

Over deze en soortgelijke onderwerpen werd gepresenteerd, en de presentatoren namen daarbij al dan niet een specifieke vreemde taal of een bepaalde onderwijsinstelling als uitgangspunt.

3. Doelgroep

Het colloquium richtte zich op de volgende groepen:

- Docenten Taalvaardigheid binnen universitaire opleidingen waar vreemde talen worden gedoceerd
- Onderzoekers op het gebied van taalverwerving en didactiek
- Vakdidactici en beleidsmakers op universiteiten
- Studenten, scriptanten en afgestudeerden van opleidingen waar vreemde talen worden gedoceerd
- Docenten en andere medewerkers op universitaire talencentra
- Overige geïnteresseerden

Een brede groep deelnemers meldde zich aan, waaronder betrokkenen bij talen die als schoolvak worden aangeboden (Duits, bijvoorbeeld), zogenaamde 'nultalen' - die vanaf de basis worden gedoceerd (zoals het geval is voor het Noors) - en niet-westerse talen (zoals het Chinees). Daarnaast leverden onderzoekers een bijdrage in de vorm van relevant onderzoek, bijvoorbeeld onderzoek naar het meetbare effect van doceermethodes. Ook een enkele beleidsmaker was aanwezig om een lezing te geven over de achtergronden van het universitair talenonderwijs. Ten slotte waren studenten aanwezig en enkele daarvan hebben hun scriptie-onderzoek gepresenteerd, om te illustreren wat taalvaardigheid als scriptieonderwerp behelst en wat we van dat soort onderzoek kunnen leren.

4. Achtergrond

Enkele van de bekende vraagstukken die spelen rondom taalvaardigheids-onderwijs lijken de laatste jaren steeds actueler te worden. Een constant thema is de link met de wetenschap. Universitair taalvaardigheidsonderwijs pleegt een analytisch karakter te hebben maar de link met het academische is vaak lastig te leggen omdat de eindtermen vaardigheden zijn. Hierdoor heeft de docent Taalvaardigheid vaak een andere positie dan bijvoorbeeld de docent Literatuur, Taalkunde, Cultuur of Filologie op dezelfde opleiding.

Moet de docent Taalvaardigheid zich beperken tot praktische taalvaardigheid of daarnaast academische vaardigheden doceren als wel kennis verspreiden over taalverwerving, didactiek, en bijvoorbeeld cultuur? Het universitair taalvaardigheidsonderwijs sluit vaak aan op de lessen op de middelbare school, met de methoden en eindtermen die we van het secundair onderwijs kennen. Een universitaire student is bovengemiddeld intelligent maar is niet noodzakelijkerwijs beter in het verwerven van een vreemde taal dan een niet-universitaire student. Vanuit dat opzicht is er geen reden om aan deze slimme studenten ander onderwijs te bieden dan op de middelbare school, als immers het doel gelijk is aan het doel op deze scholen: praktisch toepasbare kennis van de taal. Aan de andere kant behoort genoemde student zich academisch te kunnen uitdrukken in de vreemde taal. Dat zou weer betekenen dat docenten Taalvaardigheid deze student academische vaardigheden dienen te doceren. Treden docenten Taalvaardigheid buiten hun eigen vakgebied (en in het gebied van, bijvoorbeeld, de taalkundige) als ze theoretisch onderwijs geven tussen de vaardigheden door?

Een ander thema is het onderscheid met andere disciplines binnen opleidingen. De verschillen tussen Taalvaardigheid en de meer theoretische disciplines beïnvloeden de aard van de secties Taalvaardigheid, de uitstraling die ze hebben naar studenten en de positie binnen opleidingen. Zo wordt het vak Taalvaardigheid relatief vaak gegeven door docenten Taalkunde en door studenten in de laatste fase van hun studie. De ene taalvaardigheiddocent beperkt zich tot colleges in de eerste twee jaren van de studie en doceert vanaf de zijlijn van de opleiding een vaardigheid, terwijl de andere tot in de Masterfase colleges verzorgt en volop meedoet met scriptiebegeleiding en publiceren.

Een bijzondere positie wordt ingenomen door de talencentra, die onderwijs op maat verzorgen aan universitair studenten maar ook aan niet-studenten, en die vaak zowel samenwerken met bedrijven en instellingen als met opleidingen Taal en Cultuur. In deze samenwerkingsverbanden vinden interessante ontwikkelingen plaats.

De positie van docenten Taalvaardigheid lijkt momenteel in ontwikkeling te zijn. Zo verwachten universiteiten vaak van deze docenten dat ze aansluiting vinden bij onderzoek, als onderdeel van een breder universitair beleid waarin promoties worden gestimuleerd. Deze ontwikkeling roept andermaal de vraag op wat de rol van de docent Taalvaardigheid is in een academische omgeving.

5. De toekomst

De interesse in het colloquium was groot en het colloquium werd als zeer zinvol ervaren. De tweede editie wordt daarom in juni 2014 georganiseerd, wederom in het Lipsiusgebouw in Leiden. Hiermee hoopt de organisatie een trend te zetten waarin genoemd type onderwijs meer aandacht krijgt en docenten Taalvaardigheid op universiteiten onderling meer ideeën zullen uitwisselen.